

Ostravsko-karvinský revír

(část hornoslezské černouhelné pánve)

1763 – nález černého uhlí na Landeku

1776 – první důlní těžby

– **celková plocha 850 km²** , 350 km² ovlivněno těžbou s ní souvisejícími činnostmi. Hlušina, kaly.

Při těžbě okolo 20 mil. t uhlí cca 2015) - roční produkce kalů 1,8 mil. t. Prašnost v ovzduší ročně se dostává v ostravské průmyslové aglomeraci do ovzduší 80-120 tis. t prachu , sedimentuje zčásti zde a částečně odnášen do okolních regionů.

Rozsah ***dobývacích prostorů v OKR***: 319 km².

Rozsah poddolovaného území 150 km² .

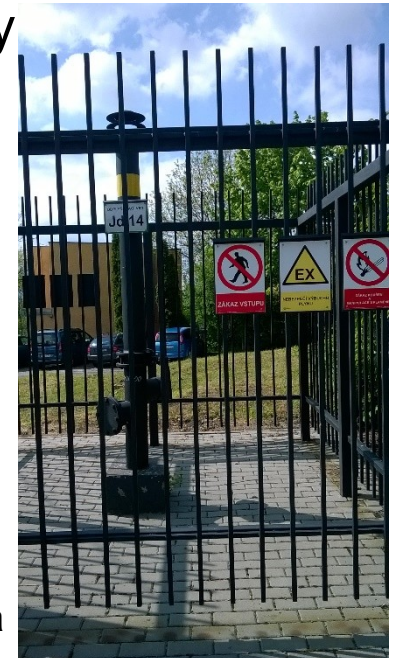
Z toho **ostravská část – 60 km²** , **karvinská část - 50 km²** , **jižní - 40 km²** .

OKR - od roku 1782 do 1996 vytěženo 1,419 mld. t uhlí, produkce hlušiny 0,8-0,9 mld. t ***narušeno území na ploše 26 km²*** .

Na ploše 5,5 km² je uloženo na odvalech 226 mil t hlušiny, odkaliště s plochou 4,7 km² obsahují 28,106 mil m³

Nepříznivé faktory související s těžbou černého uhlí v OKR:

- trvalý zábor zemědělské půdy
- rychlé poklesy povrchu - deformace zemského povrchu
(dnes těžba na zával: nadloží samo klesá)
- změny reliéfu krajiny, pokrývání přírodního povrchu hlušinou, uložišti popílku a odkališti
- změny vlastností půdy
- vznik trhlin a jiného mechanického narušení nadloží uhelných slojí
- narušení hydrologického režimu, čerpání důlní vody, zvyšování hladiny podzemní vody
- emise metanu (řada důlních neštěstí)
- Indukovaná seismika

Odplyňovací vrt metanu – Důl P. Bezruč - Ostrava

Ostravská část - Ostravsko-karvinský revír

- dobývány **sloje malých mocností poměrně hluboko** (až 1300 m), poklesové kotliny rozsáhlé, poměrně ploché a nehluboké. **Těžba ukončena k roce 1994.**

Předpokládané poklesy 0,2 m. Skutečné poklesy vlivem dobývacích prací z let 1985-1994 největší hodnota dosáhla 1 m, na velmi malých plochách (Hrabůvka, Zábřeh, Heřmanice obec Rychvald).

Karvinská část - Ostravsko-karvinský revír

– **sloje mocnější (až 4 m), uloženy blíže k povrchu** několik set metrů, poklesy výraznější a poklesové kotliny hlubší (více než 10 m max. až 20 m).

Předpokládané poklesy na základě těžebních záměrů 1996-2010 poklesy až 10,5 m, západně od řeky Olše aj. od nového mostu přes Olši v Darkově. V ostatních částech prognózní poklesy až 6 m.

Důl ČSM - Jih a Sever.

Rychlé poklesy karvinská část:

Dne **28.7.1998** ve 4.08 hod došlo k havárii na vtažné jámě Do-IV závodu **Doubrava**. Prolomení části jámového zdiva na jihozápadní straně jámy v hloubce cca 86 – 90 m pod ohlubní (otvor cca 3×3 m).

Lokálního porušení jámové výztuže vznik celkové destrukce jámové výztuže.

Svrchní část jámy, jámová budova a těžní věž se následně zhroutily do vzniklého kráteru o rozměrech **cca 63×53 m s hloubkou cca 36 m od povrchu. Objem kráteru činil cca 65.200 m³.**

Základní struktura těžebních komplexů OKD od roku 2018

Společnost OKD v současné době **aktivně** těží černé uhlí ve dvou dolech - <https://www.okd.cz/cs/o-nas>

Útlum aktivity - DOLY ČSA a DARKOV

Lokalita ČSA je situována ve dvou dobývacích prostorech - DP Karviná Doly I a DP Doubrava u Orlové.

Největší absolutní hloubku má výdušná jáma Doubrava III v lokalitě ČSA – *1176 m*.

Konec těžby – 27.2.2021

Lokalita Darkov - samostatné dobývací prostory - Darkov, Karviná, Doly II.

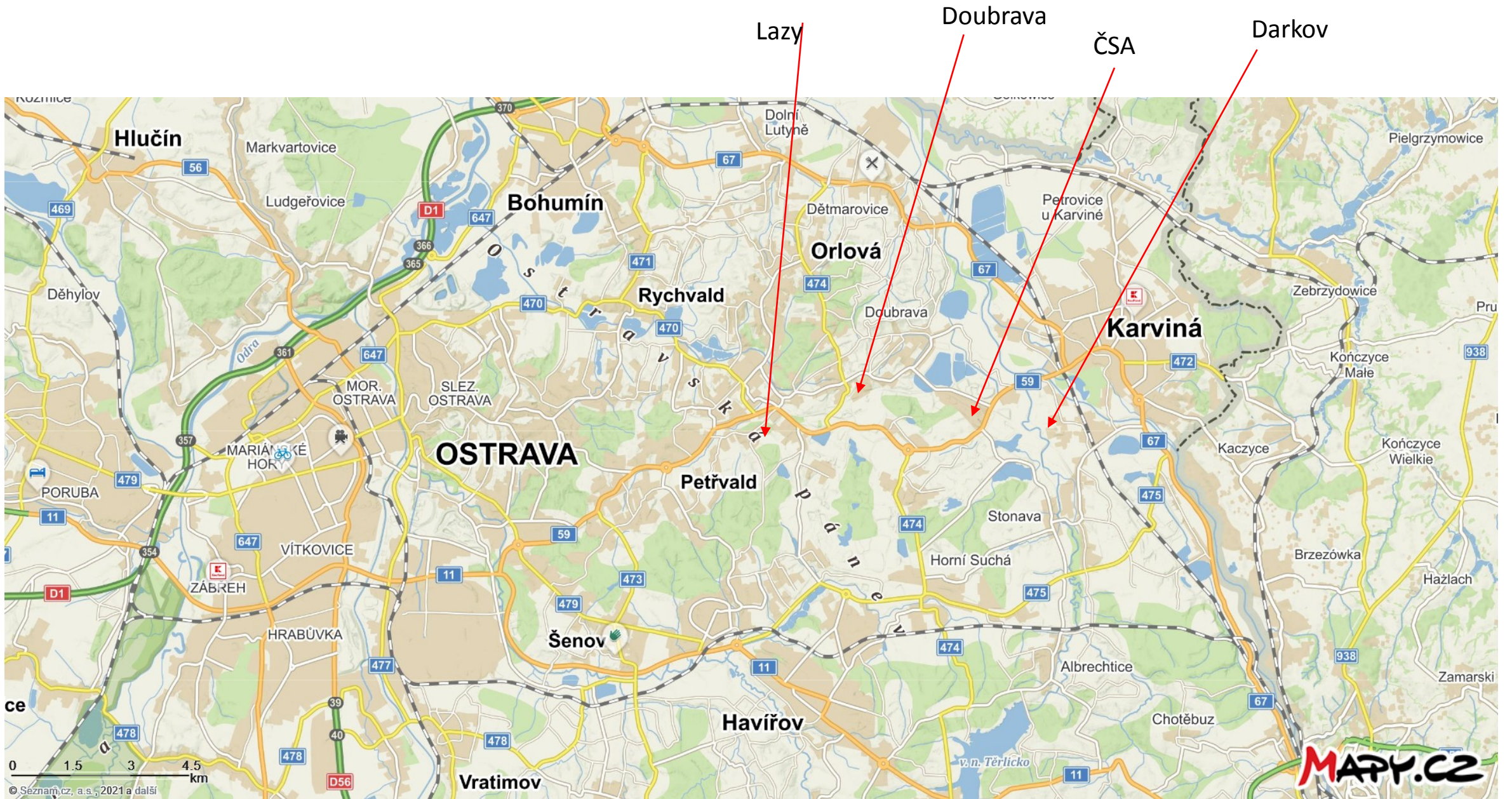
Lokalita Darkov výdušná jáma Mír 4 - *1011 m*

Konec těžby – 23.2.2021

<https://karvinsky.denik.cz/z-regionu/darkov-klonec-uhli-20210223.html>

Lazy

Doubrava

ČSA

Darkov

Závod Důl Lazy v letech 2008-2014 pod Důl Karviná (Důl Lazy a Důl ČSA) , po reorganizaci Ostravsko-karvinských dolů k 1. 1. 2015 byl součástí nově vzniklého Důlního závodu 1.

Mělké těžby v roce 1811, hlubinný důl již v roce 1863. Těžba v hloubkách až 1150 m.

Téměř 130 let těžby 146 milionů tun černého uhlí.

Dne 28. 11. 2019 ukončení likvidace dolu včetně zasypání jámy. Demolice budov by měla podle plánu skončit v roce 2023.

V červnu 2020 byl přejmenován na lokalitu **Útlum - Sever**.

Důl Lazy součást -
v popředí poklesová
kotlina - 2002

Foto: wikipedia.com Michal Klajban

ZÁVOD ÚTLUM - JIH (V MINULOSTI DŮLNÍ ZÁVOD 3, původně Důl Paskov,

Jižní oblast frýdecko-místecká - Lokality Staříč, Paskov. Těžby posledních 25 let, odezva na povrchu málo zřetelná, poklesy mírné, výjimečně hlubší než 1 m. Vlastní důl Paskov (Staříč I) ukončil těžbu 1999.

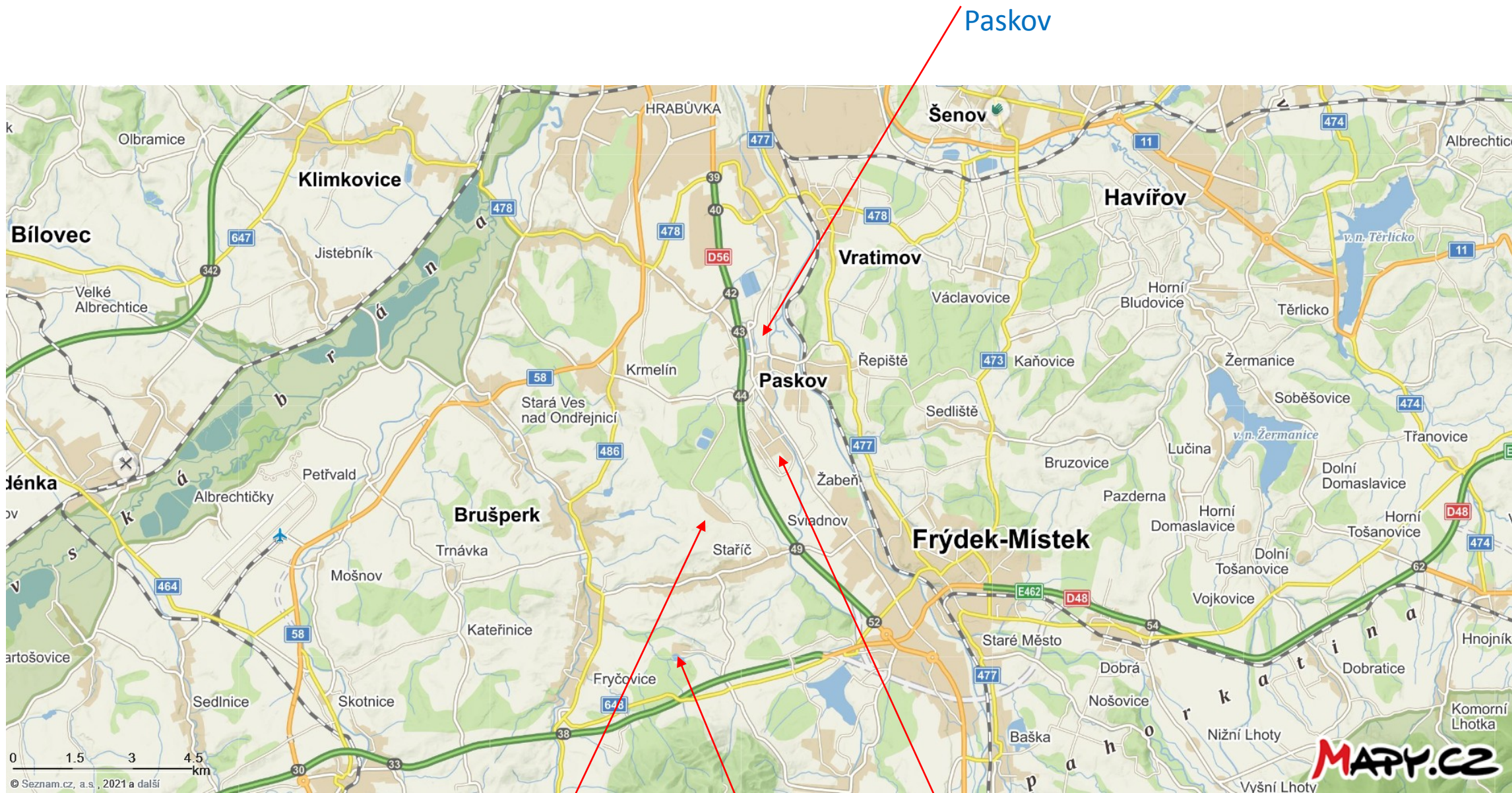
Největší absolutní hloubka vtažná jáma lokality Staříč - 1155 m.

Důl Paskov – těžba ukončena – 31.3.2017 (Staříč III ve Chlebovicích, Staříč II) (zahájení těžby 1964 vytěženo 46 mil. tun)

Důl Paskov – lokalita a sídlo Staříč II – těžba ukončena 31.3.2017

Důl Paskov - Těžní věž z roku 1965 vlevo zůstane jako kulturní památka - těžební lokalita Staříč I (Sviadnov)

Paskov

Staříč II

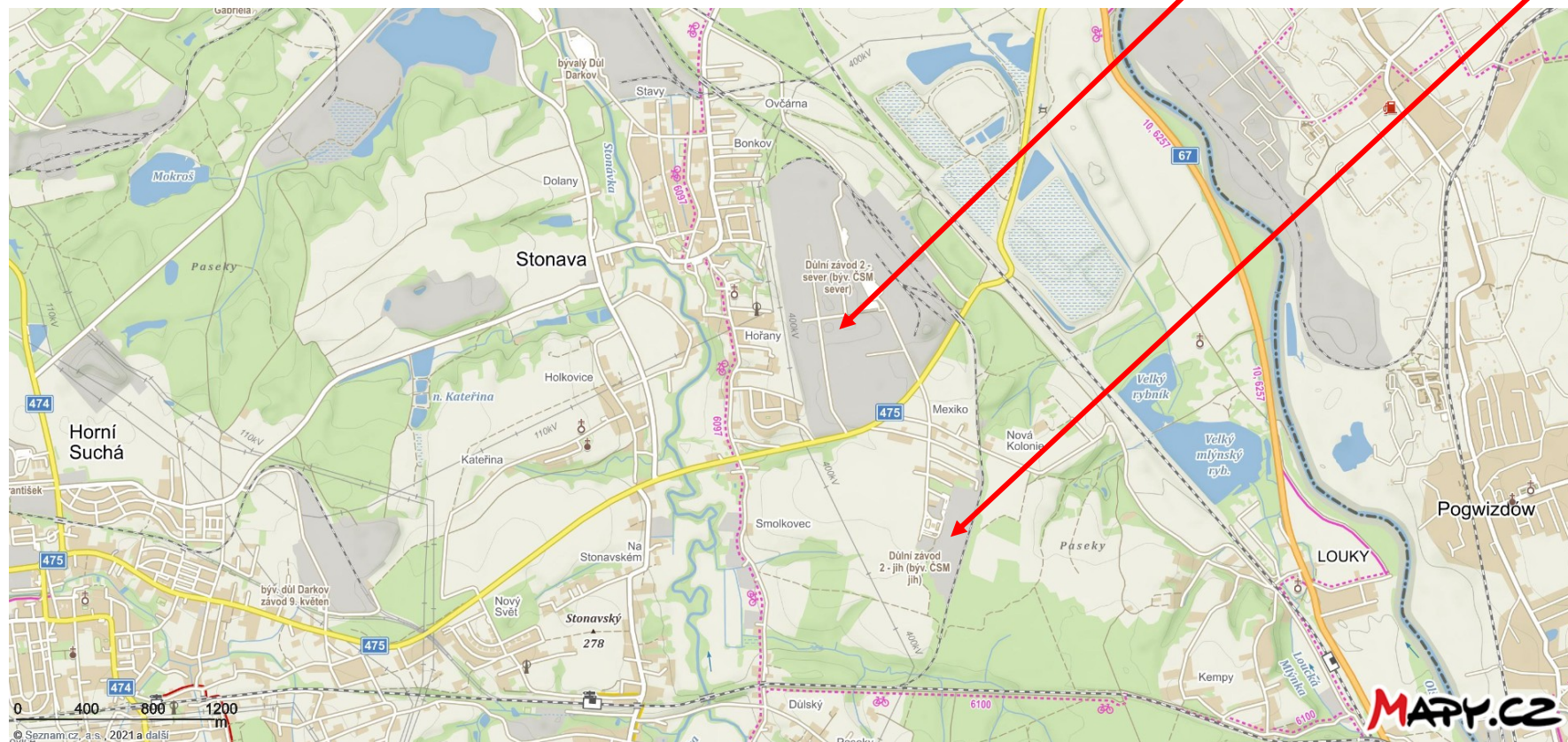
Staříč III

Staříč I

DŮL ČSM-SEVER A ČSM-JIH aktivní

Důl ČSM - východní část karvinské pánve. Územně je členěn do dvou oblastí: Sever a Jih.

Dobývací prostor se nachází v katastrech obcí Stonava, Karviná, Albrechtice u Českého Těšína a Chotěbuz. Nejhlubší je vtažná jáma ČSM-jih - 1103 m.

Důl ČSM - krátká historie – Vznik po druhé světové válce. V 50. letech proběhly v okolí obce Stonava průzkumné vrty, které potvrdily existenci kompletního karbonského souvrství. Vznikl důl se dvěma závody (ČSM-Sever a ČSM-Jih).

Kvůli komplikovaným hydrogeologickým a plynovým poměrům bylo možné zahájit těžbu až koncem roku 1968.

Rozsáhlá investiční výstavba pokračovala i v 90. letech, a především po roce 2000.

Díky tomu byla výrazně prodloužena životnost dolu oproti původním předpokladům.

Důl ČSM – Sever. Foto V. Pardyl

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b5/D%C5%AFI_%C4%8CSM.jpg

DŮL FRENŠTÁT – frenštátská část - dvě ložiska: Frenštát-západ a Frenštát-východ. Důl Frenštát - v roce 1982 začalo hloubení jam. Jáma č. 4 – hloubka 943 m.

Jáma č. 5 hloubka -1088 m. **Konzervační režim od roku 1991.**

https://cs.wikipedia.org/wiki/Důl_Frenštát

Proces likvidace dolu Frenštát na Novojičínsku začátek - listopad– 2021.

Důl Frenštát od letošního roku převzal od OKD státní podnik DIAMO, které bude se současně bude podílet na rozvojových projektech využití pozemků a objektů bývalé šachty.

<https://www.zdarbuh.cz/reviry/okd/dul-frenstat-bude-zasypan-do-dvou-let-obce-a-kraj-resi-co-bude-s-pozemky-a-objekty/>

Příklady využití historických dolů a technických staveb

Lokalita Landek - Původně důl Anselm, těžba zahájena 1835, těžba v důlním poli ukončena 1991. Hornické muzeum.

Těžní věž bývalého Dolu Jindřich, těžba ukončena 1932, likvidace dolu od 60 let 20. století, technická památka

Slezská Ostrava – těžní věž bývalého dolu Petr Bezruč, těžba ukončena 1992, technická památka

Ostrava – pohled z Bazal na centrální část města

Ostravsko a problematika hald

Region s historickým (téměř 200 let vývoje) rozvojem **těžebního, hutního, chemického průmyslu** – pozůstatek – antropogenní tvary – haldy různého stáří, složení a tvarů s množstvím rekultivačních zásahů vznik rozsáhlé škály geomorfologických tvarů antropogenních i přírodně modifikovaných.

Haldy **hlušinové, struskové a chemické** – v závislosti na průmyslu. Často kombinace materiálů.

Rozlišujeme **odval** – akumulovaný materiál – hlušina je hlubinného původu – hlubinná těžba.

Složení hald – důlní hlušina – těžební odvaly - materiál z otvírek a příprav důlních děl - karbonské pískovce, prachovce, jílovce, tufity. Ražba přes třetihorní pískovce a čtvrtohorní nivní a glaciální sedimenty – vše ukládána na haldy. Vytěžené uhlí různá kvalita – probíhaly tzv. rozdružovací operace ve vodním prostředí.

Tím vznikala hlušina separovaná úpravárenským procesem do 0,5 mm - flotační hlušina - **odkaliště**, hrubší materiál skončil na haldách.

Haldy z ocelárenské a hutní strusky, ukládání komunálních a chemických odpadů – environmentální problém

Problematika řešena v připravované publikaci – Lenart a kol - Přírodní vývoj ostravských hald.

Příklady hald

Halda Ema - Slezská Ostrava – správně halda Trojice – hlušina z dolů P. Bezruč, Trojice a Michálka. Výškově dominuje odval Trojice - 324 m n.m., prohořívání, výhledy na Ostravu

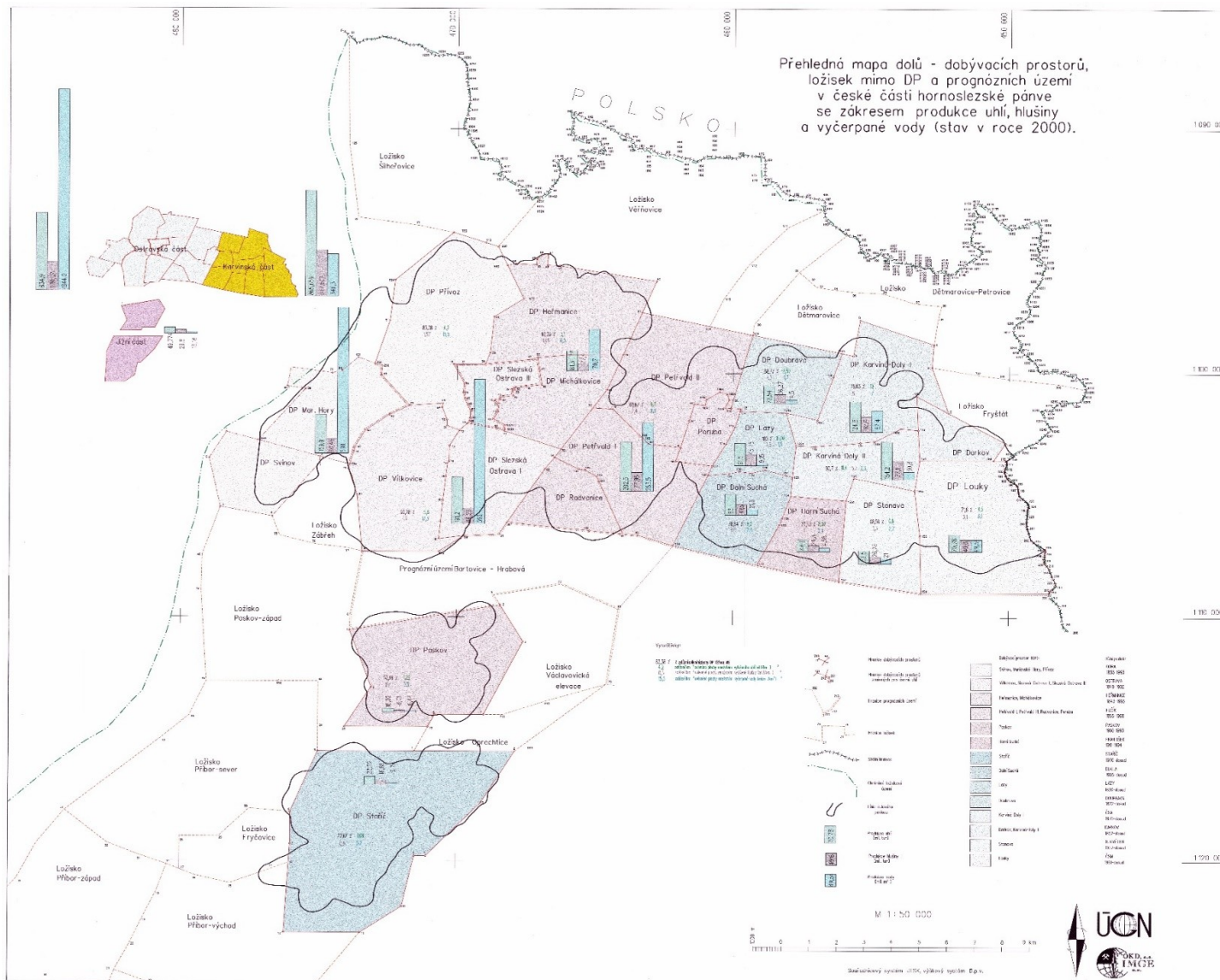

Přívozská halda nebo také halda Dolu Odra, složitý vývoj sypání od r 1926, výška cca 70 m na údolní nivou Ostravice. V 50 letech minulého století mohutná hmota sesouvání, narušení koryta řeky.

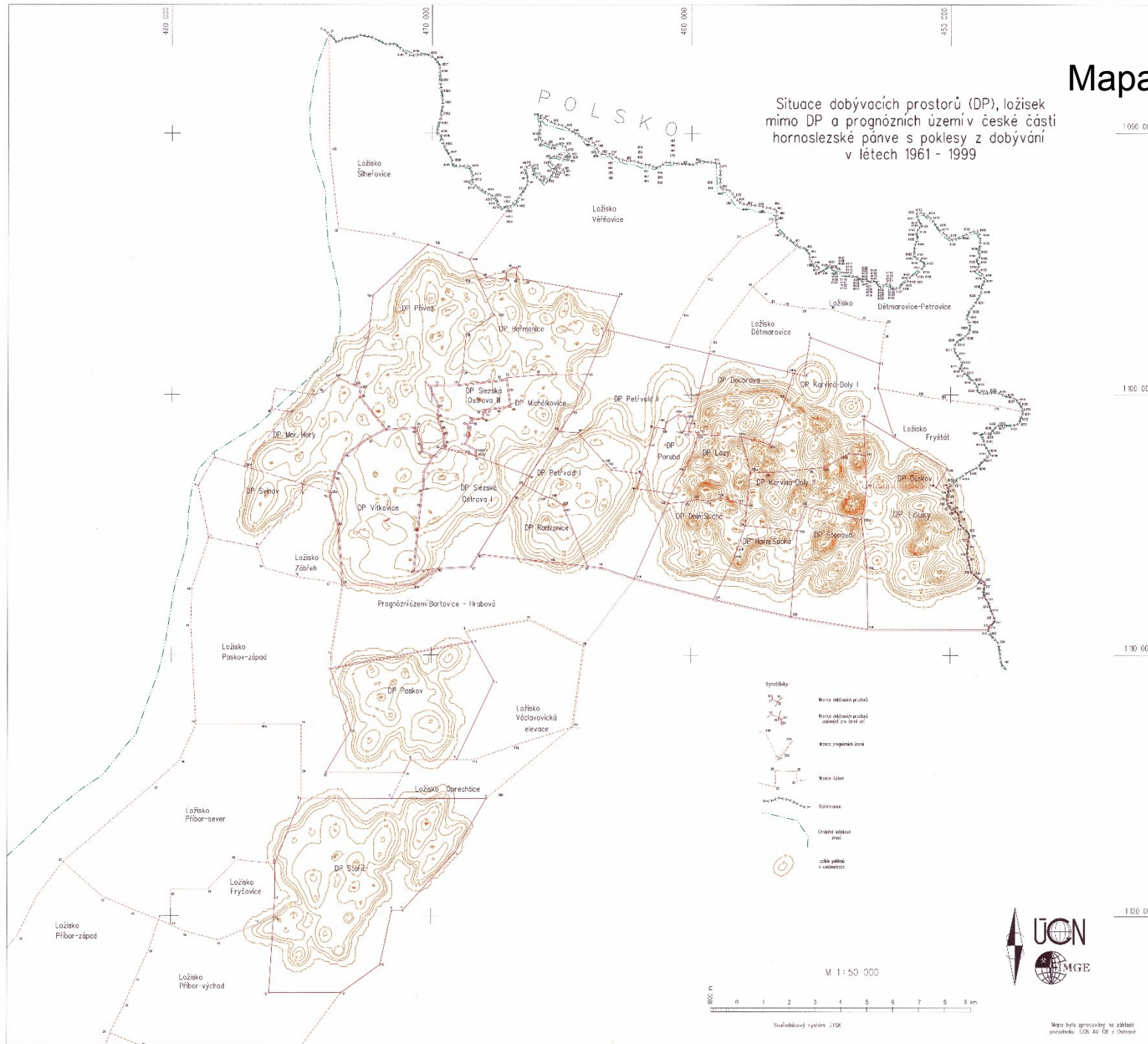
Příklady map z oblasti Ostravska

Přehledná mapa dolů

Mapa poklesů

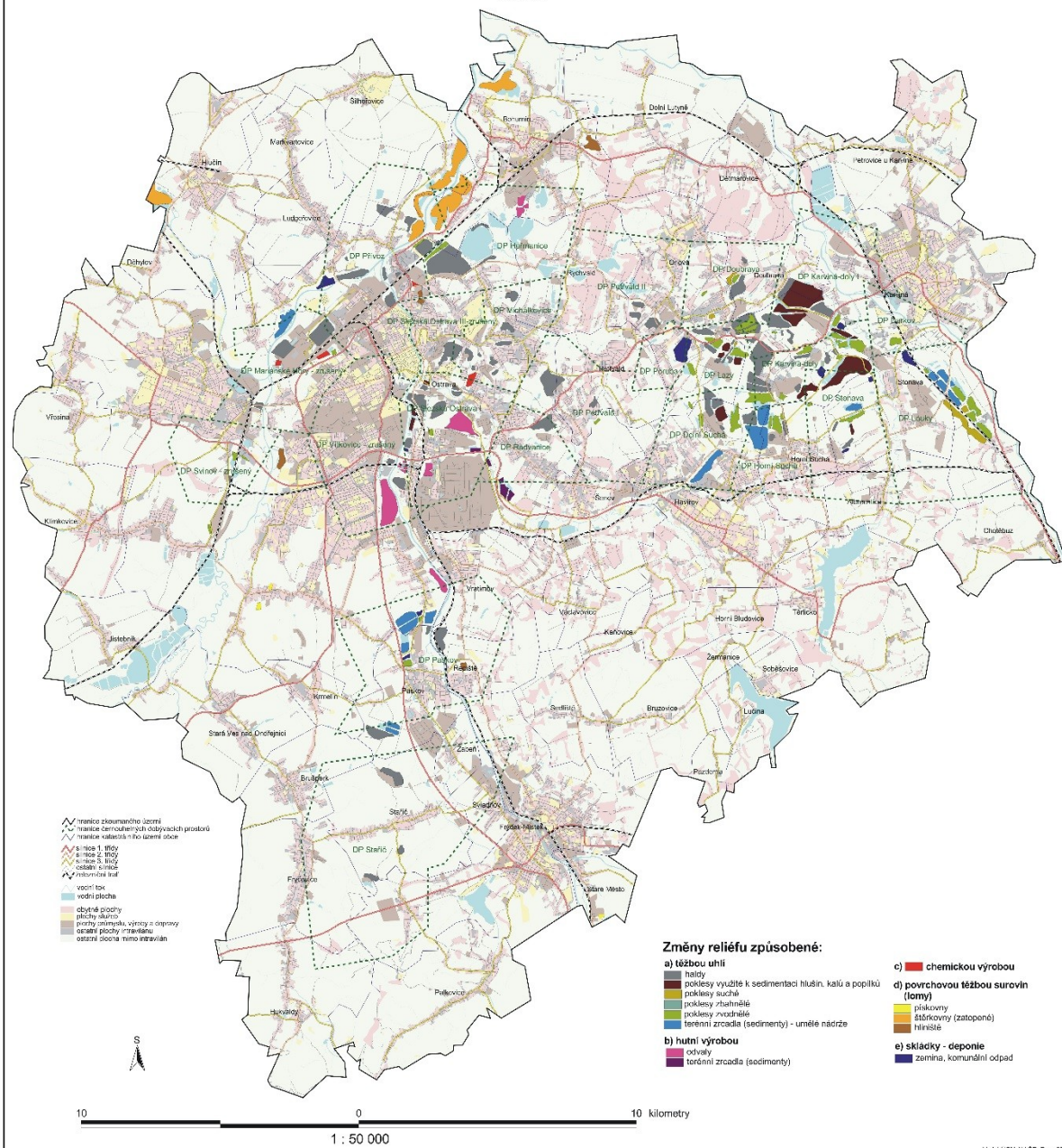
Situace dobývacích prostorů (DP), ložisek mimo DP a prognózních území v české části hornoslezské pánve s poklesy z dobývání v letech 1961 - 1999

Antropogenní formy reliéfu Ostravska

Autor: Miroslav Havlant
Technické zpracování: Eva Kallabová
Ústav geoniky Akademie věd České republiky, pobočka Brno
Brno 2004

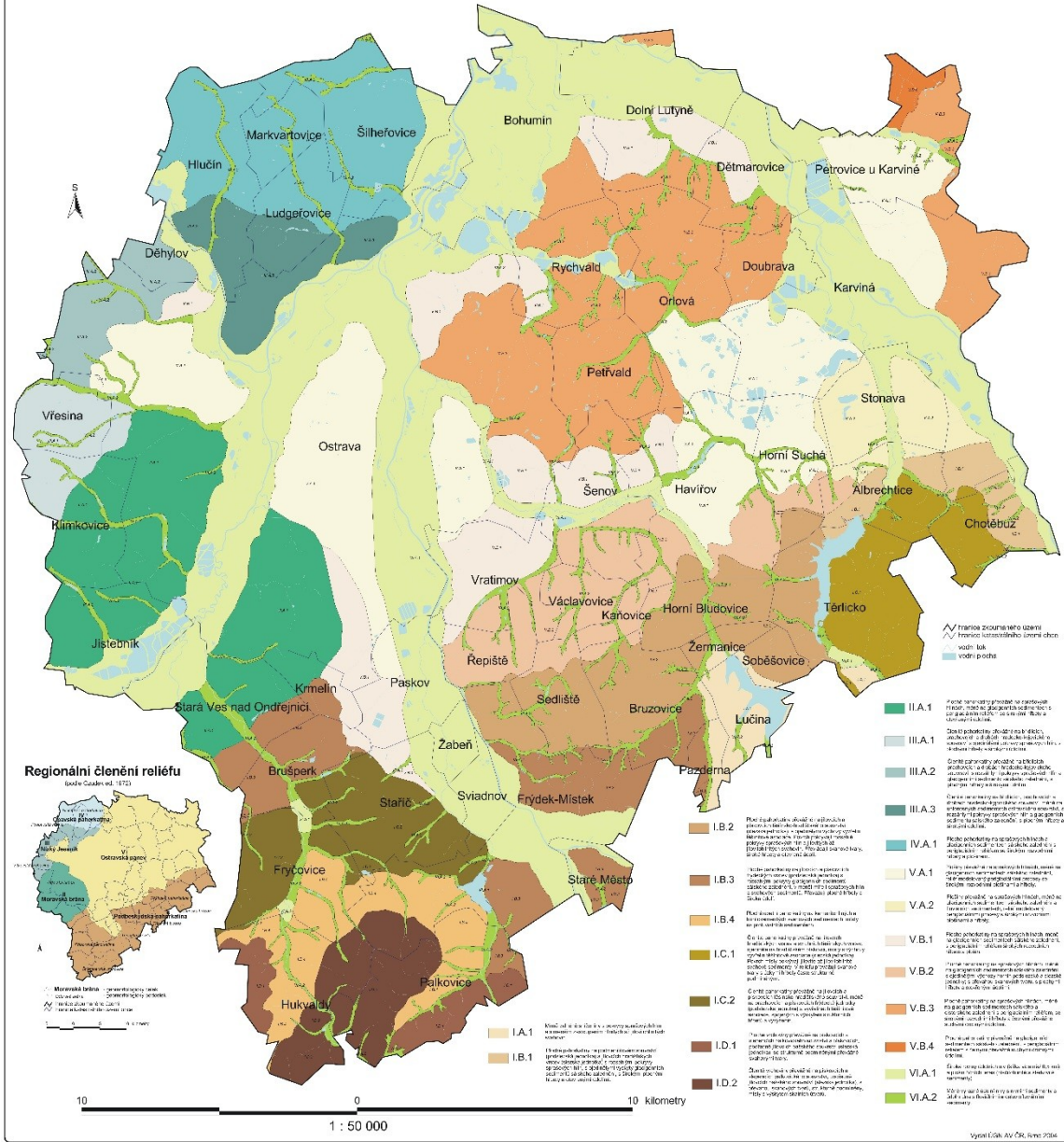
Antropogenní tvary reliéfu

Typy reliéfu Ostravska

Autoři: Karel Kirchner, Mojmír Hrádek
Technické zpracování: Eva Kallabová, Pavel Vranka

Ústav geoniky Akademie věd České republiky, pobočka Brno
Brno 2004

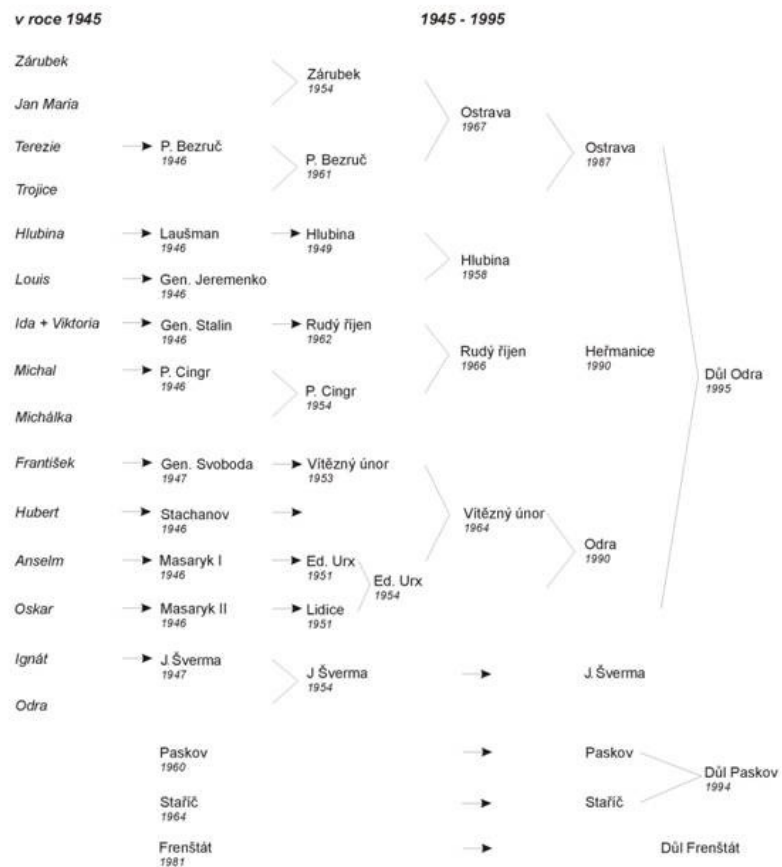
Regionální členění reliéfu

- III.A.1
- III.A.1.1
- III.A.2
- III.A.3
- IV.A.1
- V.A.1
- V.A.2
- V.B.1
- V.B.2
- V.B.3
- V.B.4
- VI.A.1
- VI.A.2

Změny názvů dolů v historii

Změny názvů a schéma slučování dolů v OKR po r. 1945 ostravská, příborská a frenštátská oblast

Změny názvů a schéma slučování dolů v OKR po r. 1945

karvinská oblast

